

عالم براستوانه قضا و قدر ایستاده است/ عقیده به قضا و قدر؛ ضرورت اسلامی

آیت الله غیاث الدین طه محمدی، رئیس بنیاد بوعلی سینا با بیان اینکه یکی از ضروریات دین مقدس اسلام عقیده به قضا و قدر است، گفت: عالم روی استوانه قضا و قدر ایستاده است.

آیت الله غیاث الدین طه محمدی، رئیس بنیاد بوعلی سینا با بیان اینکه یکی از ضروریات دین مقدس اسلام عقیده به قضا و قدر است، گفت: عالم روی استوانه قضا و قدر ایستاده است.

به گزارش خبرنگار مهر، متن پیش رو گفتاری است از آیت الله غیاث الدین طه محمدی، رئیس بنیاد بوعلی سینا که به بهانه فرارسیدن شب های قدر از نظر می گذرد؛

خدای تعالی در قرآن کریم می فرماید: «إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ، وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ، لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ، تَنْزِيلُ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ فِيهَا يَأْتِي رَبُّهُمْ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ، سَلَامٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ الْفَجْرِ» ما کتاب بسیار با عظمت قرآن را در شب قدر نازل کردیم و تو چه می دانی که ارزش و بهای شب قدر چیست. اجمالاً اینکه فضیلت عبادت و بندگی خدا در شب قدر در درگاه الهی، از عبادت هزار شب بیشتر و بهتر است، اما در اینجا این سوال پیش می آید که چرا شب قدر و چرا سوره قدر؟ پیام این سوره مبارکه، آن هم در شبی چنان با فضیلت برای بشریت چیست؟ در این رابطه باید توجه داشت که «قدر» به معنی اندازه گرفتن است که امروزه به آن ارزشیابی می گویند. «قَدَر» خود اندازه است. واژه قدر و قادر و مقتدر، حدود ۱۳۷ بار در قرآن کریم تکرار شده است.

عقیده به قضا و قدر؛ ضرورت اسلامی

اما «قدر» یعنی چه؟! اولاً یکی از ضروریات دین مقدس اسلام عقیده به قضا و قدر است. «قدر» یعنی اندازه گیری و «قضا» یعنی فرمان. باید به جرأت گفت عالم چه عالم خلق و چه عالم امر، هر دو روی استوانه قضا و قدر ایستاده اند و اگر قضا و قدر را از عالم بگیرند، عالم نابود می شود. برای اینکه خدای تعالی برای همه موجودات عالم حساب و کتاب دقیق و اندازه مشخص کرده که اگر آن اندازه، کم و زیاد شود، عالم نابود است. به عنوان مثال اگر باد چرخ اتومبیل در دو طرف یکسان نباشد، ماشین واژگون می شود؛ بالانس آن این است که اندازه باد چرخ دو طرف یکسان باشد تا تعادل حاصل شود.

حدیثی داریم که می فرماید: «يَا لَعَدْلٍ قَامَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ» آسمان ها و کرات و زمین و کهکشان ها همه روی بالانس عدل و مساوری بودن و برابر بودن ایستاده است. به طور مثال اگر کره زمین از جایی که هست، ذره ای به خورشید نزدیک تر شود، عالم دچار حریق می شود و اگر ذره ای دورتر، یخبندان خواهد بود. نه سرد و نه گرم و همیشه بهار، به خاطر همان قدر و اندازه است. در این راستا باید به چند آیه ای که خدای تبارک و تعالی در قرآن می فرماید توجه داشته باشیم:

در سوره مبارکه قمر آیه ۴۹ می فرماید: «إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ» ما هر چه که آفریده ایم روی اندازه وزن و حساب و کتاب است و منظم آفریده شده است.

در سوره مبارکه فرقان آیه ۲ می فرماید: «وَوَخَّلَقَ كُلَّ شَيْءٍ بِقَدَرٍ تَقْدِيرًا» از یک اتم گرفته تا بزرگ ترین کهکشان ها {را} خداوند آفرید و مقدر کرد تا به اندازه سر سوزن از اندازه {آنها} کم و زیاد نشود.

در سوره مبارکه حجر آیه ۲۱ می فرماید: «وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ وَمَا نُنَزِّلُهُ إِلَّا بِقَدَرٍ مَعْلُومٍ» آنچه که در عالم آفرینش وجود دارد هر کدام خزانه ای نزد خدای تعالی دارد ولی ما از آن خزانه به اندازه معلوم نازل می کنیم، لذا استفاده از هر چیزی قدر معلوم دارد و همه چیز تحت ضابطه «قدر» است.

در آیه ۳ از سوره مبارکه طلاق می فرماید: «إِنَّ اللَّهَ بِأَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا.» خدای تعالی امر خود را اجرا می کند، ولی هر چیزی اندازه ای دارد.

یک زمانی به این مناسبت بحثی بود و من از یک مثل عرفی استفاده کردم و گفتم: خانم سالمندی پیش پزشک رفت و

گفت من به سختی به خواب می روم و دکتر ۳۰ قرص خواب به او داد و گفت هر شب یکی از این قرص ها را بخور تا به راحتی به خواب بروی و این بنده خدا متوجه نشد و ۳۰ قرص را یکجا خورد و به خواب ابدی رفت. قدر و اندازه اینجا به هم ریخته و به جای اینکه حیات آفرین باشد، مرگ آفرین شده است.

خداوند در مورد خورشید در سوره مبارکه یاسین می فرماید: «وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ … لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ» خورشید با آن وزن و حجم و حرکت، در جایگاه خود حرکت می کند و این تقدیر عزیز علیم است. یعنی اندازه گیری بسیار دقیق و منظم؛ خداوند ماه را در منازل منظم قرار داده است … از این آیات بر می آید که عالم روی استوانه قضا و قدر ایستاده است و سوره مبارکه قدر و شب قدر این درس را به ما می آموزد که تمام شئون انسان و هر آنچه که انسان با آن سر و کار دارد، باید روی اندازه ای منظم قرار بگیرد. از قدیم گفته اند: «اندازه نگه دار که اندازه نکوست / هم لایق دشمن است و هم لایق دوست»

«قدر» را فراموش نکنیم

اما مطلبی که بسیار قابل توجه است و متأسفانه مغفول مانده، این است که از مبدا تا معاد، انسان نباید درس «قدر» و اندازه گیری را فراموش کند. اگر فراموش کرد خسارت آن جبران ناپذیر است. در سه جای قرآن کریم خدای تعالی از ما انسان ها گله می کند و می فرماید: «وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ» عیب انسان این است که اکثراً اندازه خدا را نمی داند. خدا بی نهایت است و اندازه ای ندارد و اگر کسی بر بی نهایتی خدا معرفت پیدا کرد، همان، اندازه خدا است. نباید خدا را با موجودات دیگر مقایسه کرد. وقتی خدای تعالی گله مند است و می گوید ما «قدر» و اندازه او را به دست نیاورده ایم، یقیناً هر چه پایین می آید، همانطور است؛ ما قدر پیامبران و نبی خاتم را هم نشناختیم. پیامبر اکرم (ص) فرمود: یا علی فقط دو نفر من را شناختند، خدا و تو. ما قدر امامان را نشناختیم؛ رسول خدا (ص) فرمود: یا علی فقط دو نفر قدر تو را شناختند، خدا که علی را آفرید و من رسول الله. سپس قدر پدر و مادر و قدر معلم و قدر امنیت و قدر فراوانی و … مطرح می شود. همین ویروسی که آمده است چقدر بالانس عالم را بهم ریخته و وحشت آورده و استرس آفریده است. حتی در روایات داریم که باید قدر عمر و جوانی و وقت خود را بدانیم.

اینجا ذکر این دوبیت بسیار آموزنده است:

قضا روزگاری ز من در ربود / که هر روزی از وی شبی قدر بود

من آن روز را قدر نشناختم / بدانستم اکنون که در باختم

لیله قدر و سوره مبارکه قدر این درس را به بشریت می دهد که ای بشر حواس خود را جمع کن و قدر پدر و مادر و عمر و امنیت و حکومت سالمی که بر تو حکم میراند را بدان.